

instrumenter til ikke-militær krisestyring kunne indgå i et nyt samspil med OSCE.

- Styrkelse af OSCE som organisation.

For at OSCE selv kan blive en endnu mere effektiv partner i dette samarbejde, lægger Istanbul-charteret op til en styrkelse af organisationen selv. Danmark arbejder aktivt for denne styrkelse. REACT (Rapid Expert Assistance and Co-operation Teams) giver OSCE bedre mulighed for hurtigt at sende folk fra sekunderende lande i felten, når en konflikt truer. Der bliver også mulighed for hurtigere at udsende den civile del af fredsbevarende operationer. Holdene vil endvidere kunne være frontløbere ved udsendelsen af større OSCE-missioner i fremtiden. Forberedelserne er i fuld gang, med opbygning af bl.a. databaser over nationale eksperter inden for forskellige sektorer. REACT ventes fuldt operationsdygtigt denne sommer.

OSCE's sekretariat er endvidere blevet styrket i erkendelse af, at organisationen nu i langt højere grad er en feltorganisation. Den planlagte styrkelse af sekretariatet ligger i forlængelse af et udredningsarbejde igangsat under dansk formandskab. Et af de nye elementer er oprettelsen af et operationscenter, der vil stå for hurtig udsendelse af missioner.

OSCE vil i løbet af år 2000 skulle tage stilling til et nyt finansieringssystem. Opmærksomheden samler sig her om finansieringen af organisationens længerevarende missioner. Indtil 1997 foregik denne på frivillig basis, men under dansk formandskab lykkedes det at opnå enighed om en mekanisme for obligatorisk finansiering - Københavns-mekanismen, foreløbig for en treårig periode, der slutter ved udgangen af dette år. En række lande taler for en revision af mekanismen. Fra dansk side er det hensigten at deltage konstruktivt i disse genforhandlinger med henblik på at bevare et ligeligt og velfungerende obligatorisk finansieringssystem. Det bør først og fremmest undgås, at organisationen igen bliver afhængig af frivillige bidrag til sine store opgaver.

OSCE's menneskelige dimension.

OSCEs menneskelige dimension udgør nu som før det faste grundlag for organisationens moralske autoritet - både i kraft af forankringen af menneskerettighedsteksterne i Helsingfors-slutakten fra 1975 og de betydelige landvindinger fra tiden omkring Berlin-murens fald, herunder især København-dokumentet fra 1990.

Det er et felt, som fra begyndelsen har været en hovedprioritet i dansk OSCE-politik.

OSCE-forpligtelserne inden for den menneskelige dimension er usædvanligt vidtrækkende. De går videre end den hævdundne opfattelse af menneskerettigheder. Udtrykket »den menneskelige dimension« dækker en række forpligtelser, som OSCE-staterne har påtaget sig, ikke blot om at sikre fuld respekt for menneskerettighederne, men også for retsstatsprincipperne, demokratiets grundregler og demokratiske institutioner.

I de senere år er der ikke blevet føjet meget nyt til OSCE-forpligtelserne inden for den menneskelige dimension. Det har stået klart, at de gældende regler på de fleste punkter er tilstrækkelige, og at det nu er hovedopgaven at få dem efterlevet i praksis. I lyset ikke mindst af Kosovo-konflikten indeholder Charteret for Europæisk Sikkerhed fra OSCE-topmødet i Istanbul i 1999 en stærk fordømmelse af etnisk udrensning og en generel omtale af vigtigheden af at respektere de nationale mindretals rettigheder. Bestemmelserne om den menneskelige dimension er også et vigtigt udtryk for OSCEs brede sikkerhedsbegreb. OSCE's tilgang bygger på samarbejde. Sigtet er at tilbyde støtte til stater, der har problemer med at leve op til forpligtelserne snarere end at isolere dem. Denne støtte ydes blandt andet gennem OSCE's tilstedeværelse i nogle af de pågældende lande.

I de senere år har OSCEs arbejde på dette område især bevæget sig ad to spor.

Det ene spor består i regelmæssige drøftelser på en række særlige møder af staternes overholdelse af OSCE-forpligtelser. De er tema-baserede og har ikke karakter af en konkret gennemgang af, hvordan hver enkelt OSCE-stat lever op sine forpligtelser. Som et resultat af det danske OSCE-formandskab fik NGO'er i 1998 adgang til at tale på disse møder på lige fod med OSCE-staterne og internationale organisationer.

Blandt de emner, som man fra dansk side følger særlig nøje ved disse møder, er ligestilling og bekæmpelse af tortur. Det har været medvirkende til, at OSCE har fået en rådgiver for kønsaspekter, og at ODIHR har oprettet et panel vedrørende tortur.

Man har fra dansk side stræbt efter at give ligestilling en mere væsentlig plads i OSCE's arbejde. Denne indsats sigter på såvel ligestilling som led i demokratiseringsprocessen i OSCE-staterne som kvinders situation i kriser og konflikter. Denne indsats gælder også OSCE-insti-